

A predátor tudományos folyóiratok és kiadók azonosításának módszerei¹

Predátor folyóirat azonosítás

Az ún. predatory azaz ragadozó vagy parazita folyóiratok terjedése rejti a legnagyobb veszélyt az Open Access publikálásra. Több új, ismeretlen kiadó illetve folyóirat küldi a kéretlen elektronikus leveleket, amelyekben tudományos közlemény megjelentetésére hívják a szerzőket. Ezeknek a lapoknak tudományos értékük nincs, szakmai bírálatot nem végeznek, valószínűleg gyors megjelenést ígérnek borsos árért.

Az úgynevezett predátor folyóiratok (magyarul parazita folyóiratok), látszólag komoly tudományos folyóiratnak tüntetik fel magukat, de tudományos minőséget nem biztosítanak. A meghívott szerzők cikkeit nem válogatják meg, nem végeztetnek szakmai bírálatot. Minden esetben a közlési díjak beszedését tartják szem előtt, aki kifizeti az APC-t, annak a cikke megjelenik.

Ha egy kutató predátor folyóiratban publikál, akkor a cikkét már nem tudja komoly tudományos folyóiratban újra publikálni, tudományos munkásságából gyakorlatilag az adott cikk elvesz.

Számos ismérv alapján lehet csak eldönteni, hogy predátor folyóirattal van-e dolgunk, mert jogi okokból nem létezik hivatalos nyilvántartás ezekről.

Az MTMT (www.mtmt.hu) hatékony segítséget nyújt a szerzők számára az Open Access és a parazita folyóiratok beazonosításához, illetve az ilyen típusú folyóiratok bejelentéséhez. Az MTMT folyóirat-adatbázisban megtalálható összes folyóirat kereshető: <https://support.mtmt.hu/journalsearch> (az MTA folyóirat listái is kereshetők: <https://support.mtmt.hu/mtalist>). A Folyóirat keresőben lehetőség van folyóiratokra keresni azok neve, ISSN, eISSN száma alapján. Az egyes folyóiratoknál olyan információkat láthatunk, mint a folyóirat jellege, lektoráltsága, Open Access lehetőség, bejelentett parazita/predátor folyóirat-e, stb. Érdekesség a találatoknál a Közlemények opció, ahol a számra kattintva láthatóvá válik, hogy adott folyóiratban megjelent közlemények közül mennyi szerepel az MTMT-ben. A keresőből lehetőség van bejelentéseket tenni az adott folyóirattal kapcsolatosan, pl. Open Access, parazita és egyéb témában.

1. Szánjon rá néhány percre, hogy a következő weboldalakon rákeres az illető kiadóra vagy folyóíratra:
  - a. **Beall's List**: feketelistára került kiadók és folyóiratok címeit tartalmazza. Az eredeti listát 2016. december 31-én lezárták, az azóta felmerült címek kiegészítésként az oldal alján találhatóak. Az oldalon olyan folyóiratok is szerepelnek (Hijacked Journals), amelyek weboldalai valamelyik hiteles tudományos folyóirat honlapjának próbálják kiadni magukat és a nevükben kérik a kéziratok benyújtását, zsebre téve a szerzőktől kapott összeget.
  - b. **PubPeer**: népszerű adatbázis, amelyben a kutatók anonim módon vitathatják meg kutatási eredményeiket, kitérve szerzői visszaélésekre is.
2. Érdemes alaposan utánajárnia a választott folyóíratnak; szakítson időt arra, hogy cikkeket olvasson belőle. A folyóirat egyáltalán nem tartalmazhat nyilvánvaló helyesírási vagy nyelvtani

---

¹ Forrás : <http://szerzoknek.ek.szte.hu/a-predator-tudomanyos-folyoiratok-es-kiadok-azonositasanak-modszerei/>; (Forrás: <https://salve.libguides.com>) 2021. május 5.

hibákat. Fontos, hogy a kiadói weboldalon egyszerű legyen kiigazodni, a kapcsolattartó neve és a módszerek könnyen megtalálhatóak legyenek, valamint a weboldal jól karban legyen tartva. A hiteles Open Access folyóiratokban a lektorálási folyamatok és a szerzők által fizetendő díjak mindig tisztán nyomon követhetőek. Amennyiben a lektorálási folyamat túl rövidnek bizonyul és azonnali díjbefizetést kérnek, az predátor folyóiratot jelez.

3. Néhány ipari ágazatközi szövetség elindított olyan vállalkozásokat, amelyek célja a megtévesztő folyóiratok elleni védelem. A 3–4 évvel ezelőtti helyzethez képest az egyetemek – bizottságok és szabályzatok/kódexek segítségével – sokkal több intézkedést tesznek, hogy a megtévesztő gyakorlatokat megállíthassák. A <http://thinkchecksubmit.org> oldal három lépést ajánl a kutatóknak a megbízható folyóirat kiválasztásához:

1. Gondolkodjon! (Megbízható folyóirathoz nyújtja be a kutatási eredményeit? Biztos, hogy ez a témájának leginkább megfelelő folyóirat?)

2. Ellenőrizzen! (a ThinkCheckSubmit oldalon leírt szempontok alapján, lásd lentebb)

3. Nyújtsa be! (a ThinkCheckSubmit oldalon leírt szempontok alapján, lásd lentebb).

4. Ellenőrizze a Thomson Reuters Journal Citation Reports oldalán, hogy megfelelő impakt faktor érték szerepel-e a folyóiratnál.
5. Ne használja a folyóiratok ún. „fehérlistáját”, mert az ilyen listák és indexáló adatbázisok nem azért jöttek létre, hogy a folyóiratok hitelességét bizonyítsák. A Directory of Open Access Journals és a Thomson Reuters Master Journal List, amely 24 indexáló adatbázis legalább egyikében megjelenő folyóiratok listáját tartalmazza, hiteles oldalaknak számítanak, de a listáik sok predátor folyóiratot is tartalmaznak. Hasonló a helyzet a Scopus, Science Citation Index és más tudományos listákkal, bibliográfiai és indexáló adatbázisokkal.
6. Ne tévessze meg, ha egy folyóirat törvényes vállalkozásokkal és bizottságokkal áll kapcsolatban. A tudományos kiadói ágazat sajnos sokszor nem tartja magát az etikai kódexhez. Bizonyos jogszerűen működő vállalatok, például szoftverrendszereket értékesítő cégek vagy ISSN-számokat kiosztó ügynökségek szinte mindenkinek, még predátor folyóiratoknak is felajánlják a szolgáltatásaikat és licenceiket. A világszerte több mint 10.000 tagból álló Committee on Publication Ethics (COPE) tanácsadással szolgál a kutatási eredmények publikálásában történő visszaélések kezelésével kapcsolatban, de érdemes tudni, hogy a szervezet számos tagja predátor folyóiratoknak dolgozik.

Részletes ellenőrzőlista a kiválasztott folyóirat megbízhatóságának megállapítására (a ThinkCheckSubmit oldal alapján)

- Ismeri Ön vagy a kollégái a folyóiratot?
  - Olvasta már korábban a folyóirat valamelyik cikkét?
  - Könnyen meg lehet találni a folyóirat legfrissebb számait/cikkeit?
- Könnyen azonosítható a kiadó és fel lehet velük venni a kapcsolatot?
  - A folyóirat honlapján jól látható a kiadó neve?
  - El tudja érni a kiadót telefonon, e-mailen vagy postai úton?
- Világosan szerepel a folyóiratban, hogy milyen típusú lektorálási folyamatot alkalmaznak?
- Szerepel a folyóirat az Ön által használt indexáló adatbázisokban?
- Nyilvánvalóan látszódik, hogy milyen díjakat számítanak fel?
  - A folyóirat honlapján elmagyarázzák, hogy miért és mikor számítják fel ezeket a díjakat?

- Megismeri a szerkesztőbizottságot?
  - Hallott már a szerkesztőbizottság tagjairól?
  - A szerkesztőbizottság tagjai megemlítik a folyóiratot a saját honlapjukon?
- A kiadó tagja valamilyen elismert szakmai szervezetnek?
  - Tagja a Committee on Publication Ethics (COPE) szervezetnek?
  - Ha Open Access folyóiratról van szó, szerepel a Directory of Open Access Journals (DOAJ) adatbázisban?
  - Ha Open Access folyóiratról van szó, a kiadó tagja az Open Access Scholarly Publishers' Association (OASPA) szervezetnek?
  - A Bangladesben, Nepálban, Sri Lankán, Közép-Amerikában és Mongóliában publikált cikkek esetében biztosítanak tárhelyet a folyóiratnak az INASP Journals Online valamelyik platformján vagy afrikai folyóiratok esetében African Journals Online (AJOL) oldalon?
  - A kiadó tagja-e más kereskedelmi kamarának?

Részletes ellenőrzőlista a kézirat benyújtásához
(a ThinkCheckSubmit oldal alapján)

- Győződjön meg róla, hogy a választott folyóirat megfelelő profillal rendelkezik, hogy nagyobb eséllyel növelhesse az idézői számát és ezáltal az elismertségét.
- A kutatási témájának megfelelő folyóiratban való publikálás növelni fogja a szakmai tekintélyét és segíteni fogja a szakmai előmenetelében.
- Fontos, hogy a cikke bekerüljön valamely indexáló adatbázisba, megőrzésre kerüljön, és könnyen megtalálható legyen.
- Szakmai publikálási tapasztalatra számíthat annál a folyóiratnál, ahol a kézírata lektorálási és szerkesztői folyamaton megy keresztül.